EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.7.2020
COM(2020) 270 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen täytäntöönpanosta

1. JOHDANTO

1.1. Tausta

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13. kesäkuuta 2002 tehty neuvoston puitepäätös[1] (jäljempänä ’puitepäätös’) on EU:n ensimmäinen rikosasioissa tehtävää yhteistyötä koskeva oikeudellinen väline, joka perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen[2]. Puitepäätös on tarjonnut tehokkaamman mekanismin sen varmistamiseksi, että oikeutta pakoilevat henkilöt eivät voi käyttää hyväkseen avoimia rajoja, minkä lisäksi sillä on edistetty EU:n tavoitetta vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen kehittämisestä ja ylläpitämisestä. Välinettä on käytetty laajasti EU:ssa rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä. Vuoden 2018 tilastotietojen[3] mukaan keskimäärin noin 54,5 prosenttia etsityistä henkilöistä antoi suostumuksensa luovuttamiseen (vuonna 2017 vastaava luku oli 62,96 %), ja luovuttamismenettely kesti keskimäärin 16,41 päivää pidättämisen jälkeen. Niiden henkilöiden osalta, jotka eivät antaneet suostumustaan, keskimääräinen luovuttamisaika oli 45,12 päivää. Tämä eroaa suuresti pitkistä luovuttamismenettelyistä, joita jäsenvaltioiden välillä oli ennen puitepäätöksen voimaantuloa.

Puitepäätöstä muutettiin helmikuussa 2009 poissaolotuomioita koskevalla neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS[4], jossa vahvistetaan selkeät ja yhteiset perusteet täytäntöönpanosta kieltäytymiselle silloin kun tuomio on annettu sellaisessa oikeudenkäynnissä, jossa asianomainen henkilö ei ollut läsnä[5]. Lisäksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pidätettyjen henkilöiden menettelyllisiä oikeuksia on vahvistettu kuudella direktiivillä[6], jotka koskevat oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin[7],

---

[1] EUVL L 190, 18.7.2002, s. 1.

[2] Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmissä ehdotettu ja neuvoston 30. marraskuuta 2000 hyväksymä toimenpideohjelma rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi, EUVL C 12 E, 15.1.2001, s. 10: ”Vastavuoroisen tunnustamisen periaate perustuu keskinäiselle luottamukselle, joka on kehittynyt jäsenvaltioiden yhteisten arvojen välityksellä. Nämä arvot ovat ihmisarvon, vapauden, kansanvallan, tasa-arvon, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Näin kukin viranomainen voi luottaa siihen, että toiset viranomaiset soveltavat rikosoikeusjärjestelmissään vastaavia oikeussuojanormeja”.

[3] https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-fi.do

[4] Neuvoston puitepäätös 2009/299/YOS, tehty 26 päivänä helmikuuta 2009, puitepäätösten 2002/584/YOS, 2005/214/YOS, 2006/783/YOS, 2008/909/YOS ja 2008/947/YOS muuttamisesta henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien parantamiseksi sekä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen edistämiseksi sellaisten päätösten osalta, jotka on tehty vastaajan ollessa poissa oikeudenkäynnistä, EUVL L 81, 27.3.2009, s. 24.

[5] Konsolidoitu versio: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=FI, s. 45.

[6] Nämä kuusi direktiiviä perustuvat etenemissuunnitelmasta epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä 30. marraskuuta 2009 annettuun neuvoston päätöslauselmaan, EUVL C 295, 4.12.2009, s.1.

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1; KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä 20 päivänä lokakuuta 2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/64/EU täytäntöönpanosta, COM(2018) 857 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0857.

oikeutta tiedonsaantiin[8], oikeutta käyttää oikeudellista avustajaa[9], eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamista rikosoikeudellisissa menettelyissä[10], lapsia koskevia menettelytakeita[11] ja oikeusapua[12].

Komissio on antanut kolme kertomusta puitepäätöksen täytäntöönpanosta[13]. Neuvosto julkaisi käsikirjan eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta toimijoiden avustamiseksi vuonna 2008[14] ja tarkisti sitä vuonna 2010[15]. Komissio päivitti käsikirjan vuonna 2017[16]. Jäsenvaltiot vertaisarvioivat puitepäätöksen käytännön soveltamista maaliskuun 2006 ja huhtikuun 2009 välisenä aikana neljännen keskinäisen

[8] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1; KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22 päivänä toukokuuta 2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/13/EU täytäntöönpanosta, COM(2018) 858 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0858.

[9] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin, EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1; KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin 22 päivänä lokakuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/48/EU täytäntöönpanosta, COM/2019/560 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0560.

[10] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/343, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 65, 11.3.2016, s. 1.

[11] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 132, 21.5.2016, s. 1.

[12] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1919, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille ja syytetyille henkilöille ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsityille henkilöille, EUVL L 297, 4.11.2016, s. 1; oikaisu: EUVL L 91, 5.4.2017, s. 40.

[13] KOMISSION KERTOMUS eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 34 artiklaan perustuva (tarkistettu versio), KOM(2006) 8 lopullinen: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52006DC0008; KOMISSION KERTOMUS eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen täytäntöönpanosta vuodesta 2005 lähtien, KOM(2007) 407 lopullinen: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1588746623870&uri=CELEX:52007DC0407 ja KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen täytäntöönpanosta vuodesta 2007 lähtien, KOM(2011) 175 lopullinen: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1588746744852&uri=CELEX:52011DC0175.

[14] Lopullinen versio eurooppalaisesta käsikirjasta eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseksi: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8216-2008-REV-2/fi/pdf.

[15] Tarkistettu versio eurooppalaisesta käsikirjasta eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseksi: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-17195-2010-REV-1/fi/pdf.

[16] Käsikirja eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta, EUVL C 335, 6.10.2017, s. 1: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=DA.

arviointikierroksen yhteydessä komission toimiessa tarkkailijana[17]. Puitepäätöksen tietyt näkökohdat ovat parhaillaan uuden vertaisarvioinnin kohteina yhdeksännellä keskinäisellä arviointikierroksella, jonka yhteydessä arvioidaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen tiettyjä käytännöllisiä ja toiminnallisia näkökohtia[18].

Euroopan parlamentti hyväksyi 27. helmikuuta 2014 päätöslauselman suosituksista komissiolle eurooppalaisen pidätysmääräyksen uudelleentarkastelusta[19]. Parlamentti ehdotti tässä päätöslauselmassa erityisesti etukäteen tehtävää oikeasuhteisuuden tarkistusta, perusoikeuksiin liittyvää pakollista kieltäytymisperustetta, oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja parempia määritelmiä rikoksille, joihin eurooppalaista pidätysmääräystä olisi sovellettava. Komissio selitti Euroopan parlamentille antamassaan vastauksessa, miksi se ei pitänyt tarpeellisena puitepäätöksen tarkistamista yksinään tai muiden vastavuoroista tunnustamista koskevien välineiden tarkistamisen rinnalla[20].

Unionin tuomioistuimen suorittamaa oikeudellista valvontaa ja komission täytäntöönpanovaltuuksia poliisiyhteistyön ja rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla koskevat rajoitukset poistuivat 1. joulukuuta 2014, kun entisiä kolmannen pilarin välineitä koskeva viiden vuoden siirtymäkausi päättyi Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn pöytäkirjan N:o 36[21] nojalla. Tämän seurauksena puitepäätöksen tulkinta on lisännyt tasaisesti unionin tuomioistuimelle esitettävien ennakkoratkaisupyyntöjen määrää. Näin ollen puitepäätökseen liittyvien ennakkoratkaisupyyntöjen määrä on lisääntynyt nopeasti: vuonna 2014 niitä tehtiin yhteensä 12, mutta vuoden 2020 puoliväliin mennessä jo 50.

1.2. Puitepäätöksen tarkoitus ja pääkohdat

Puitepäätöksellä on korvattu perinteinen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva järjestelmä yksinkertaisemmalla ja nopeammalla järjestelyllä, jossa etsitty henkilö voidaan luovuttaa syytetoimia tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten. Uusi järjestelmä perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Pidätysmääräyksen antavan jäsenvaltion oikeudellinen päätös on tunnustettava täytäntöönpanovaltiossa ilman muita muodollisuuksia, paitsi jos sovelletaan kieltäytymisperustetta.

Tärkeimmät piirteet, jotka erottavat puitepäätöksen aiemmista luovuttamisjärjestelyistä, ovat seuraavat:

- Eurooppalainen pidätysmääräys on oikeudellinen päätös, joka on täytäntöönpanokelpoinen toisessa jäsenvaltiossa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella.

[17] Follow-up to the evaluation reports on the fourth round of mutual evaluations: practical application of the European arrest warrant and the relevant surrender procedures between Member States: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15815-2011-INIT/en/pdf.
[18] 9th round of mutual evaluations - Scope of the evaluation and contributions to the questionnaire: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6333-2019-INIT/en/pdf.
[19] Euroopan parlamentin päätöslauselma 27. helmikuuta 2014 suosituksista komissiolle eurooppalaisen pidätysmääräyksen uudelleentarkastelusta (2013/2109(INL)), EUVL C 285, 29.8.2017, s. 135.
[20] Suosituksista komissiolle eurooppalaisen pidätysmääräyksen uudelleentarkastelusta annetun Euroopan parlamentin päätöslauselman jatkotoimet, SP(2014) 447: https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2013/2109(INL).
[21] EUVL C 115, 9.5.2008, s. 322.

- Täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteita on rajoitettu, ja ne luetellaan tyhjentävästi puitepäätöksessä.
- Kaksoisrangaistavuutta ei tutkita, kun rikos kuuluu pidätysmääräyksen antavan jäsenvaltion määritelmän mukaisesti puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdan 32 rikosta käsittävään luetteloon ja kun siitä voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäiskesto on vähintään kolme vuotta.
- Jäsenvaltion omien kansalaisten luovuttaminen on pääsääntö, josta on harvoja poikkeuksia. Poikkeukset koskevat vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa tuomitun kotijäsenvaltiossa, ja niitä sovelletaan myös maassa vakinaisesti asuviin henkilöihin. Näiden poikkeusten tärkeimpänä syynä on etsityn henkilön sosiaalisen kuntoutuksen edistäminen.
- Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa ja etsityn henkilön luovuttamista koskevan päätöksen tekemiselle on määritelty tiukat määräajat.
- Pyyntöjen esittämistä ja niihin vastaamista on pyritty yksinkertaistamaan ja helpottamaan siten, että ne tehdään eurooppalaisella pidätysmääräyslomakkeella.

1.3. Kertomuksen tarkoitus ja laajuus

Tässä kertomuksessa arvioidaan, miten puitepäätös, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä kaikissa 27 jäsenvaltiossa, joita se sitoo[22]. Arviointi perustuu pääasiassa analyysiin, joka on tehty neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle puitepäätöksen 34 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitetuista kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

Suurin osa jäsenvaltioista on muuttanut kansallista täytäntöönpanolainsäädäntöään sen jälkeen, kun komissio antoi edeltävän kertomuksensa vuonna 2011[23]. Siksi kertomusta laadittaessa on otettu huomioon sekä komission edeltävissä kertomuksissa annetut suositukset että neljännen keskinäisen arviointikierroksen suositukset (esimerkiksi annettujen eurooppalaisten pidätysmääräysten oikeasuhteisuudesta[24]).

Samoin kuin komission vuonna 2005 antamassa ensimmäisessä täytäntöönpanokertomuksessa[25], tässä kertomuksessa esitetään arviointi puitepäätöksen määräyksistä. Siinä keskitytään tiettyihin keskeisiin määräyksiin, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä eurooppalaisen pidätysmääräyksen moitteettoman toiminnan kannalta. Näihin määräyksiin kuuluvat erityisesti toimivaltaisten oikeusviranomaisten nimeäminen,

[22] Puitepäätös sitoo kaikkia 27:ää jäsenvaltiota, myös Tanskaa ja Irlantia. Kertomuksessa käsitellään myös Yhdistynyttä kuningaskuntaa, jota puitepäätös sitoo 31. joulukuuta 2020 päättyvän siirtymäkauden loppuun asti.

[23] KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen täytäntöönpanosta vuodesta 2007 lähtien, KOM(2011) 175 lopullinen: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1588746744852&uri=CELEX:52011DC0175.

[24] Jäsenvaltioiden toimittamien tilastotietojen perusteella joissakin jäsenvaltioissa oli havaittavissa, että annettujen eurooppalaisten pidätysmääräysten lukumäärä on vähenemään päin: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-fi.do.

[25] KOMISSION KERTOMUS eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 34 artiklaan perustuva (tarkistettu versio), KOM(2006) 8 lopullinen: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52006DC0008.

eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja soveltamisala, etsityn henkilön perusoikeudet ja menettelylliset oikeudet, kieltäytymisperusteet ja kaksoisrangaistavuuden tutkiminen sekä päätöksen tekemisen ja etsityn henkilön luovuttamisen määräajat.

2. YLEISARVIOINTI

Kaikki jäsenvaltiot olivat ilmoittaneet puitepäätöksen saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöään tämän kertomuksen julkaisupäivään mennessä[26].

Yleinen arviointi osoitti, että puitepäätös on pantu täytäntöön melko tyydyttävällä tavalla huomattavassa osassa jäsenvaltioita. Kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden arviointi osoitti kuitenkin myös tiettyjä vaatimusten noudattamiseen liittyviä ongelmia joissakin jäsenvaltioissa. Jollei niitä korjata, ne rajoittavat eurooppalaisen pidätysmääräyksen tuloksellisuutta. Sen vuoksi komissio toteuttaa kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen puitepäätöksen noudattamisen kaikkialla EU:ssa. Se on myös tarvittaessa valmis aloittamaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

Edellisen täytäntöönpanokertomuksen julkaisemisen jälkeen komissio on järjestänyt jäsenvaltioiden kanssa viisi asiantuntijakokousta[27] tukeakseen niitä puitepäätöksen käytännön soveltamisessa.

Maaliskuussa 2020 perustettiin eurooppalaista pidätysmääräystä käsittelevä koordinointiryhmä. Ryhmän tehtävänä on tehostaa tiedonvaihtoa ja yhteistyötä puitepäätöksen soveltamiseen osallistuvien eri tahojen, eli jäsenvaltioiden toimijoiden ja päätöksentekijöiden, Eurojustin, Euroopan oikeudellisen verkoston, neuvoston pääsihteeristön ja komission, välillä. Ryhmässä käytävän keskustelun avulla puitepäätöksen soveltamista voidaan toivottavasti yhdenmukaistaa.

3. ERITYISET ARVIOINTIKOHTEET

3.1. Toimivaltaiset oikeusviranomaiset ja keskusviranomaiset (6 ja 7 artikla)

Kaikki jäsenvaltiot ovat puitepäätöksen 6 artiklan mukaisesti ilmoittaneet neuvoston pääsihteeristölle, mikä on niiden toimivaltainen oikeusviranomainen, jolla on valtuus antaa ja panna täytäntöön eurooppalaisia pidätysmääräyksiä. Yleisesti ottaen tällaisia viranomaisia ovat jäsenvaltioiden oikeusviranomaiset, joilla on valtuudet tutkia ja käsitellä rikosasioita.

3.1.1. *Pidätysmääräyksen antavat oikeusviranomaiset (6 artiklan 1 kohta)*

Tuomioistuin on katsonut, että puitepäätöksen 6 artiklan 1 kohdan termillä ’oikeusviranomainen’ ei viitata ainoastaan jäsenvaltion tuomareihin tai tuomioistuimiin,

[26] Puitepäätöksen 34 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli määrä saattaa puitepäätös osaksi kansallista lainsäädäntöään viimeistään 31. joulukuuta 2003. EU:n jäseneksi myöhemmin (vuosina 2004, 2007 ja 2013) liittyneiden jäsenvaltioiden osalta kansallisen täytäntöönpanon määräaika oli niiden liittymispäivä. Yli puolet jäsenvaltioista noudatti kansalliselle täytäntöönpanolle asetettua määräaikaa.
[27] Kokoukset on pidetty 1.4.2014, 20.11.2014, 7.7.2016, 17.10.2017 ja 7.5.2019.

vaan sitä on tulkittava laajemmin siten, että se kattaa myös asianomaisessa jäsenvaltiossa rikosoikeudenkäyttöön osallistuvat viranomaiset. Näin ollen syyttäjänvirastojen voidaan katsoa olevan pidätysmääräyksen antavia oikeusviranomaisia edellyttäen, että ne eivät ole vaarassa saada yksittäisessä tapauksessa suoraan tai välillisesti määräyksiä tai ohjeita täytäntöönpanovallan käyttäjältä, kuten oikeusministeriöltä, eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevan päätöksen tekemisestä[28]. Lisäksi tuomioistuin on selventänyt, että oikeusviranomaisen käsitettä ei voida tulkita siten, että se voisi kattaa myös jäsenvaltion poliisiviranomaiset[29] tai täytäntöönpanovaltaa käyttävät elimet, kuten oikeusministeriön[30].

Koska täytäntöönpanovallan käyttäjällä on mahdollisuus antaa ohjeita yleisille syyttäjille[31], pieni määrä jäsenvaltioita on nimennyt äskettäin tuomioistuimia tai tuomareita toimivaltaisiksi pidätysmääräyksen antaviksi viranomaisiksi noudattaakseen yhdistetyissä asioissa C-508/18, OG ja C-82/19 PPU, PI[32] annettua tuomiota ja asiassa C-509/18, PF[33] annettua tuomiota.

Tällä hetkellä puolessa kaikista jäsenvaltioista ainoastaan tuomioistuimilla tai tuomareilla on toimivalta antaa eurooppalainen pidätysmääräys. Muutamassa jäsenvaltiossa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen on kokonaan syyttäjänvirastojen vastuulla. Useat jäsenvaltiot ovat nimenneet sekä tuomioistuimet että syyttäjänvirastot pidätysmääräyksen antaviksi viranomaisiksi. Lisäksi osa näistä jäsenvaltioista on nimennyt eri viranomaisia riippuen rikosoikeudellisen menettelyn vaiheesta (esim. ennen syytteen nostamista ja syytteen nostamisen jälkeen tai ennen oikeudenkäyntiä ja oikeudenkäynnin aikana) tai eurooppalaisen pidätysmääräyksen tarkoituksesta (syyte tai tuomion täytäntöönpano). Yhdessä jäsenvaltiossa tuomioistuin vahvistaa syyttäjänviraston ehdotuksen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta[34]. Yksi jäsenvaltio on nimennyt toimivaltaisiksi viranomaisiksi syyttäjänviraston ja rikosseuraamuslaitoksen. Pieni joukko jäsenvaltioita on nimennyt tätä varten vain yhden elimen (esim. syyttäjänviraston).

3.1.2. *Täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset (6 artiklan 2 kohta)*

Suuri enemmistö jäsenvaltioista on nimennyt toimivaltaisiksi täytäntöönpanosta vastaaviksi viranomaisiksi tuomioistuimet (esim. muutoksenhakutuomioistuimet, käräjäoikeudet tai korkeimmat oikeudet) tai tuomarit. Yksi jäsenvaltio on nimennyt nuoriso-oikeuden tuomarin toimivaltaiseksi viranomaiseksi sellaisia tapauksia varten, joissa eurooppalainen pidätysmääräys koskee alaikäisiä, ja toisessa jäsenvaltiossa on nimetty kaksi eri elintä sen mukaan, antaako asianomainen suostumuksensa luovuttamiselle vai ei. Muutama jäsenvaltio on nimennyt toimivaltaiseksi täytäntöönpanoviranomaiseksi syyttäjänviraston. Pieni joukko jäsenvaltioita on nimennyt

[28] Ks. unionin tuomioistuimen tuomiot 27.5.2019, OG ja PI, C-508/18 ja C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, ja PF, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457; unionin tuomioistuimen tuomiot 12.12.2019, JR ja YC, C-566/19 PPU ja C-626/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1077, XD, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, ja ZB, C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079.
[29] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 10.11.2016, Poltorak, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858.
[30] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 10.11.2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861.
[31] EU:n oikeusalan tulostaulu 2019:
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/justice_scoreboard_2019_en.pdf, s. 51–52.
[32] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 27.5.2019, OG ja PI, C-508/18 ja C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456.
[33] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 27.5.2019, PF, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457.
[34] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.10.2019, NJ, C-489/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:849.

sekä tuomioistuimet että syyttäjänvirastot. Jotkin jäsenvaltiot ovat nimenneet tähän tehtävään vain yhden tätä elimen (esim. syyttäjänviraston).

3.1.3. *Keskusviranomaiset (7 artikla)*

Puitepäätöksen 7 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat nimetä yhden tai useamman keskusviranomaisen avustamaan toimivaltaisia oikeusviranomaisia hallinnollisessa tehtävässä, joka koskee eurooppalaisten pidätysmääräysten sekä kaiken muun niihin liittyvän virallisen kirjeenvaihdon lähettämistä ja vastaanottamista.

Merkittävä määrä jäsenvaltioita on nimennyt keskusviranomaisen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tämä viranomainen on yleisimmin näiden jäsenvaltioiden oikeusministeriö. Pieni joukko jäsenvaltioita on nimennyt useita keskusviranomaisia (esim. kolme keskusviranomaista: oikeusministeriön lisäksi myös valtakunnansyyttäjä ja poliisin ylijohto tai liittovaltion sisäministeriö ja liittovaltion rikospoliisi).

Muutama jäsenvaltio on myöntänyt nimetyille keskusviranomaisille lisävaltuuksia, joita ei mainita 7 artiklan 2 kohdassa (esim. keskusviranomaiset ovat vastuussa saapuvien eurooppalaisten pidätysmääräysten alustavasta hyväksymisestä tai keskusviranomainen voi tietyin ehdoin lykätä luovuttamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa).

3.2. Kielijärjestelyt (8 artiklan 2 kohta)

Puitepäätöksen 8 artiklan 2 kohdan nojalla pidätysmääräyksen antavien toimivaltaisten viranomaisten on käännettävä eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöönpanojäsenvaltion viralliselle kielelle tai jollekin niistä. Jäsenvaltiot voivat ilmoittaa, että ne hyväksyvät käännöksen yhdelle tai useammalle muulle EU:n viralliselle kielelle.

Yli puolet jäsenvaltioista on tallettanut lausuman, että ne hyväksyvät eurooppalaisen pidätysmääräyksen muilla virallisilla kielillä kuin omalla kielellään (tavallisesti englannin kielellä)[35]. Pieni joukko jäsenvaltioita on antanut lausumansa sillä ehdolla, että muut jäsenvaltiot antavat vastavuoroisen sitoumuksen. Muutama jäsenvaltio on vahvistanut ensisijaisia kieliä koskevia järjestelyjä tietyistä naapurijäsenvaltioista saapuville eurooppalaisille pidätysmääräyksille.

3.3. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen määritelmä ja velvollisuus kunnioittaa perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita (1 artikla)

3.3.1. *Määritelmä (1 artiklan 1 kohta)*

Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet osaksi kansallista lainsäädäntöään puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdan, jossa esitetyn määritelmän mukaan eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä[36], jonka jäsenvaltio on antanut

[35] Käsikirja eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta, EUVL C 335, 6.10.2017, s. 1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=FI, s. 74–75.

[36] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 10.11.2016, Poltorak, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858; Kovalkovas, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861, ja unionin tuomioistuimen tuomio 9.10.2019, NJ, C-489/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:849.

etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

Suurin osa jäsenvaltioista viittaa nimenomaisesti eurooppalaiseen pidätysmääräykseen oikeudellisena päätöksenä, ja lähes kaikki jäsenvaltiot ovat säätäneet nimenomaisesti, että eurooppalaista pidätysmääräystä on käytettävä syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten. Syytetoimenpiteitä varten annettujen eurooppalaisten pidätysmääräysten osalta pari jäsenvaltiota on kuitenkin poikennut puitepäätöksestä hyväksymällä kapeamman lähestymistavan syytetarkoituksiin, sillä ne edellyttävät, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen on oltava ”valmis oikeudenkäyntiä varten”[37]. Kaikki jäsenvaltiot viittaavat ”vapaudenmenetyksen käsittävään rangaistukseen”, mutta vain pieni määrä jäsenvaltioita viittaa nimenomaisesti ”turvaamistoimenpiteeseen”.

3.3.2. *Velvollisuus kunnioittaa perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita (1 artiklan 3 kohta ja johdanto-osan 10, 12 ja 13 kappale)*

Puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdassa todetaan, että puitepäätös ei saa vaikuttaa velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.[38] Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa viitataan Euroopan unionin perusoikeuskirjaan[39], eurooppalaiseen yleissopimukseen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi[40] ja jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen.

Johdanto-osan 10 kappaleessa täsmennetään, että eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat järjestelyt perustuvat jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen. Järjestelyjen soveltaminen voidaan keskeyttää vain, jos jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa esitettyjä periaatteita[41], minkä Eurooppa-neuvosto toteaa kyseisen sopimuksen 7 artiklan 2 kohdan[42] nojalla ja minkä seurauksista määrätään [43] Euroopan unionista tehdyn sopimuksen[44] 7 artiklan 3 kohdassa.

Johdanto-osan 12 kappaleen mukaan puitepäätöksessä ei ole mitään sellaista, joka estäisi kieltäytymästä luovuttamasta henkilöä, josta eurooppalainen pidätysmääräys on annettu, jos on objektiivisia perusteita katsoa, että eurooppalainen pidätysmääräys on annettu henkilön asettamiseksi syytteeseen tai rankaisemiseksi hänen sukupuolensa, rotunsa, uskontonsa, etnisen alkuperänsä, kansallisuutensa, kielensä, poliittisen mielipiteensä tai sukupuolisen suuntautumisensa perusteella tai että jokin kyseisistä syistä voi vahingoittaa hänen asemaansa. Johdanto-osan 12 kappaleessa todetaan lisäksi, että puitepäätös ei estä jäsenvaltioita soveltamasta valtiosääntöönsä sisältyviä oikeutta oikeudenmukaiseen

[37] Oikeudenkäyntivalmius tarkoittaa, että henkilön syyttämisestä ja oikeudenkäynnistä häntä vastaan on tehty päätös.
[38] EUVL C 326, 26.10.2012, s. 13.
[39] EUVL C 326, 26.10.2012, s. 391.
[40] Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, tehty 4 päivänä marraskuuta 1950 (ETS N:o 005).
[41] Ennen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen muuttamista: 6 artiklan 1 kohta.
[42] Ennen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen muuttamista: 7 artiklan 1 kohta.
[43] Ennen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen muuttamista: 7 artiklan 2 kohta.
[44] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 25.7.2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586.

oikeudenkäyntiin, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta ja ilmaisunvapautta muissa tiedotusvälineissä koskevia säännöksiä.

Johdanto-osan 13 kappaleessa todetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 4 artiklan ja 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että henkilöitä ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa heitä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.[45]

Nämä puitepäätöksen määräykset koskevat sekä pidätysmääräyksen antaneita jäsenvaltioita että täytäntöönpanojäsenvaltioita.[46]

Suuri enemmistö jäsenvaltioista on saattanut nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään velvollisuuden kunnioittaa perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita. Osa niistä on tehnyt sen yleisellä tasolla, kun taas osa on viitannut nimenomaisesti johdanto-osan 12 ja 13 kappaleessa mainittuihin oikeuksiin. Joissakin kansallisissa täytäntöönpanosäädöksissä viitataan yleisesti ihmisoikeuksia ja perusvapauksia koskeviin sopimuksiin[47] ja/tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklaan. Muutamat jäsenvaltiot ovat saattaneet puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään ainoastaan viittaamalla ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen ja jättäneet viittaamatta Euroopan unionin perusoikeuskirjaan.

Jotkin jäsenvaltiot viittaavat myös kansalliseen perustuslakiinsa. Kansalliseen perustuslakiin viittaaminen voi mennä kuitenkin puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohtaa pidemmälle, kun otetaan huomioon, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa viitataan ainoastaan jäsenvaltioille yhteisiin perustuslaillisiin periaatteisiin. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot eivät voi vaatia toiselta jäsenvaltiolta EU:n lainsäädännön tason ylittävää perusoikeuksien kansallista suojaa.[48]

Lisäksi pieni joukko jäsenvaltioita ei ole viitannut täytäntöönpanosäännöksissään nimenomaisesti perusoikeuksiin ja keskeisiin oikeusperiaatteisiin, koska niiden perustuslaissa velvoitetaan niitä kunnioittamaan perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.

Vaikka puitepäätöksessä ei ole vastaavaa määräystä, suurin osa jäsenvaltioista on nimenomaisesti säätänyt ehdottomasta kieltäytymisperusteesta perusoikeuksien rikkomisen perusteella tai viittaamalla johdanto-osan 12 ja 13 kappaleessa tarkoitettujen oikeuksien rikkomiseen (esim. rotu, kansallisuus, uskonto tai poliittiset mielipiteet).

---

[45] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198, 104 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630, 60 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 6.9.2017, Schotthöfer & Steiner v. Adelsmayr, C-473/15, ECLI:EU:C:2017:633, 27 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 25.7.2018, ML, C-220/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:589; unionin tuomioistuimen tuomio 15.10.2019 Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2019:857, ja unionin tuomioistuimen tuomio 2.4.2020, IN, C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, 63–68 kohta.

[46] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.1.2013, Radu C-396/11, ECLI:EU:C:2013:39, 39–43 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 16.7.2015 Lanigan, C-237/15 PPU, ECLI:EU:C:2015:474, 53 ja 54 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 6.12.2018, IK, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991, 66 ja 67 kohta.

[47] Mm. ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta tehty eurooppalainen yleissopimus; kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus, tehty 10. joulukuuta 1984; kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, tehty 16. joulukuuta 1966; pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, tehty 28. heinäkuuta 1951.

[48] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, 63 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 15.10.2019, Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2019:857, 79 kohta.

3.4. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen (2 artiklan 1 kohta ja 8 artiklan 1 kohta)

3.4.1. *Eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen soveltamisala ja ehdot (2 artiklan 1 kohta)*

Eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa sellaisista teoista, joista määräyksen antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan voi seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäiskesto on vähintään 12 kuukautta, tai jos rangaistustuomio tai turvaamistoimenpidettä koskeva päätös on annettu, sellaisista seuraamuksista, joiden kesto on vähintään neljä kuukautta.

Useimmat jäsenvaltiot ovat saattaneet tämän määräyksen asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Pieni joukko jäsenvaltioita ei ole kuitenkaan nimenomaisesti myöntänyt pidätysmääräyksiä antaville toimivaltaisille oikeusviranomaisilleen harkintavaltaa tutkia, onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaminen oikeasuhteista kunkin tapauksen erityispiirteiden valossa.[49]

Muutamat jäsenvaltiot ovat säätäneet suppeammasta soveltamisalasta varmistaakseen oikeusviranomaistensa antamien eurooppalaisten pidätysmääräysten oikeasuhteisuuden[50] (esim. asettamalla korkeampia rangaistuskynnyksiä tai edellyttämällä, että seuraamuksista olisi oltava jäljellä vielä neljä kuukautta, tai että eurooppalaisen pidätysmääräyksen on oltava oikeuden toteutumista koskevan edun mukainen).

Puitepäätöksessä ei mainita mitään luovuttamisesta sellaisten rikosten vuoksi, joista määrättävä rangaistus on lievempi kuin puitepäätöksen 2 artiklan 1 kohdassa asetettu kynnysarvo, silloin kun kyseessä on tämän edellytyksen täyttävän päärikoksen liitännäisrikos.[51] Käytännössä eräät jäsenvaltiot ovat kuitenkin päättäneet sallia luovuttamisen myös tällä perusteella, toiset taas eivät.[52]

Lisäksi jotkin jäsenvaltiot ovat nimenomaisesti mukauttaneet soveltamisalaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2009/829/YOS[53] mukaisesti, jotta eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa myös silloin, kun 12 kuukauden rangaistuskynnys ei täyty, jos valvontatoimea on rikottu.

---

[49] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 27.5.2019, OG ja PI, C-508/18 ja C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, 71 ja 75 kohta.

[50] KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen täytäntöönpanosta vuodesta 2007 lähtien, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0175&from=FI, s. 7–8.

[51] Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus (ETS N:o 024), joka on tehty 13. joulukuuta 1957, sisältää liitännäisrikoksia koskevan määräyksen.

[52] Käsikirja eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta, EUVL C 335, 6.10.2017, s. 1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=FI, s. 82.

[53] Neuvoston puitepäätös 2009/829/YOS, tehty 23 päivänä lokakuuta 2009, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta valvontatoimia koskeviin päätöksiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tutkintavankeuden vaihtoehtona, EUVL L 294, 11.11.2009, s. 20.

3.4.2. *Eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältöä ja muotoa koskevat vaatimukset ja oikeussuojan ensimmäinen taso (8 artiklan 1 kohta)*

Puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdassa asetetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisältöä koskevat vaatimukset.[54] Niihin kuuluvat erityisesti

- ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen oikeuden päätös[55] (kuten kansallinen pidätysmääräys), jonka on oltava muu kuin eurooppalainen pidätysmääräys, jotta taataan oikeussuojan ensimmäinen taso[56];
- rikoksen luonne ja oikeudellinen luokittelu;
- kuvaus olosuhteista, joissa rikos on tehty, mukaan lukien ajankohta, paikka ja se, millä tavoin etsitty henkilö on osallisena rikokseen, ja määrätty rangaistus[57].

Lähes kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään kokonaan ja asianmukaisesti, ja suhteellisen moni on saattanut 8 artiklan 1 kohdan kirjaimellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yksi jäsenvaltio on säätänyt, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen liitteenä on toimitettava lisäasiakirjoja (esim. jäljennös sovellettavista säännöksistä; eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteina olevia tosiseikkoja koskeva kertomus; tiedot todistuslähteistä).

3.5. Pidätysmääräyksen antavan oikeusviranomaisen ja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen väliset suorat yhteydenotot (10 artiklan 5 kohta ja 15 artiklan 2 kohta)

Puitepäätöksen 10 artiklan 5 kohdassa määrätään, että kaikki eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon tarvittavien asiakirjojen toimittamiseen tai aitouteen liittyvät ongelmat ratkaistaan asianomaisten oikeusviranomaisten välisillä suorilla yhteydenotoilla tai tarvittaessa jäsenvaltioiden keskusviranomaisten avustuksella (ks. 3.1 kohta). Yli puolet jäsenvaltioista on saattanut 10 artiklan 5 kohdan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Joissakin jäsenvaltioissa asiaa koskevia säännöksiä ei kuitenkaan voitu määrittää, ja pieni joukko jäsenvaltioita on saattanut tämän kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään vain osittain (esim. mainitsemalla nimenomaisesti vain aitouteen mutta ei toimittamiseen liittyviä ongelmia).

Puitepäätöksen 15 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen katsoo, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion toimittamat tiedot eivät riitä, jotta se voisi tehdä päätöksen luovuttamisesta, se pyytää toimittamaan

---

[54] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 1.12.2008, Leymann ja Pustovarov, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669, 52 ja 53 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 23.1.2018, Piotrowski, C-367/16 PPU, ECLI:EU:C:2018:27, 57–59 kohta.

[55] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385, 54 ja 58 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 10.11.2016, Özçelik, C-453/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:860, 33–37 kohta.

[56] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385, 55 ja 56 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 27.5.2019 OG ja PI, C-508/18 ja C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, 66 ja 67 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 27.5.2019, PF, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457, 44 ja 45 kohta.

[57] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 1.12.2008, Leymann ja Pustovarov, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669, 52 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 6.12.2018, IK, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991, ja unionin tuomioistuimen tuomio 3.3.2020, X, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, 37 kohta.

kiireellisesti tarvittavat lisätiedot.[58] Tämä koskee erityisesti puitepäätöksen 3–5 artiklaa (kieltäytymisperusteet, ks. 3.8 kohta, ja takuut, ks. 3.9 kohta) ja 8 artiklaa (sisältö, ks. 3.4.2 kohta).[59] Täytäntöönpanosta vastaava viranomainen voi asettaa näiden tietojen saamiselle määräajan, ottaen huomioon tarpeen noudattaa 17 artiklassa asetettuja määräaikoja (ks. 3.13 kohta). Suuri joukko jäsenvaltioita on saattanut tämän määräyksen asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Jotkin jäsenvaltiot eivät viittaa nimenomaisesti kiireellisyyteen, mutta ne ovat täsmentäneet, että määräajat on asetettava. Yksi jäsenvaltio on saattanut tämän määräyksen osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena. Kahden jäsenvaltion osalta asiaa koskevia säännöksiä ei kuitenkaan voitu määrittää.

3.6. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpano (1 artiklan 2 kohta)

Täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella on yleinen velvollisuus panna eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja puitepäätöksen määräysten mukaisesti (1 artiklan 2 kohta).[60]

Alle puolet jäsenvaltioista on viitannut lainsäädännössään nimenomaisesti vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Kaksi jäsenvaltiota on viitannut tähän periaatteeseen ei-sitovissa säädöksissä. Muutama jäsenvaltio on sen sijaan viitannut vastavuoroisuuden periaatteeseen. Joidenkin muiden jäsenvaltioiden osalta erityisiä täytäntöönpanosäännöksiä ei voitu määrittää. Niissä tapauksissa, joissa puitepäätöksen kansallisissa täytäntöönpanosäännöksissä vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ei mainita nimenomaisesti, se voidaan johtaa täytäntöönpanosäädösten rakenteesta. Erityisesti kieltäytymisperusteiden saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä kuitenkin osoittaa, että huomattavassa osassa jäsenvaltioita ei kaikilta osin noudateta vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta (ks. 3.8 kohta).

3.7. Kaksoisrangaistavuus (2 artiklan 2 ja 4 kohta)

3.7.1. *Luettelo 32 rikoksesta, joiden vuoksi tekijä voidaan luovuttaa teon kaksoisrangaistavuutta tutkimatta (2 artiklan 2 kohta)*

Puitepäätöksen 2 artiklan 2 kohdassa on luettelo 32 rikoksesta, joiden vuoksi tekijä voidaan luovuttaa teon kaksoisrangaistavuutta tutkimatta, jos niistä, sellaisina kuin ne määritellään pidätysmääräyksen antavan jäsenvaltion lainsäädännössä, voi

[58] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198, 95 ja 96 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385, 65 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 23.1.2018, Piotrowski, C-367/16, ECLI:EU:C:2018:27, 60 ja 61 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 25.7.2018, ML, C-220/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:589, 63 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 15.10.2019, Dorobantu, C-128/18, ECLI:EU:C:2019:857, 67 kohta.

[59] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2017, Ardic, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026, 91 kohta.

[60] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, 36 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 30.5.2013, Jeremy F, C-168/13, ECLI:EU:C:2013:358, 34 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, 79 kohta.

pidätysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäiskesto on vähintään kolme vuotta.[61]

Osa näistä 32 rikoslajista on jossain määrin yhdenmukaistettu EU:n tasolla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan perusteella.[62]

Suurin osa jäsenvaltioista on saattanut 2 artiklan 2 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään kirjaimellisesti. Muutama jäsenvaltio on lisännyt kansalliseen lainsäädäntöönsä suoran viittauksen 2 artiklan 2 kohtaan. Kaksi jäsenvaltiota on kuitenkin tehnyt merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat 32 rikoksen luetteloon (ne ovat esimerkiksi kaventaneet tiettyjen rikoslajien soveltamisalaa tai eivät ole saattaneet niitä kaikkia osaksi kansallista lainsäädäntöään). Lisäksi pari jäsenvaltiota on säätänyt kaksoisrangaistavuuden tutkimisesta niiden omia kansalaisia koskevissa tapauksissa. Yksi jäsenvaltio on säätänyt, että raskauttavia asianhaaroja ei pitäisi ottaa huomioon harkittaessa vähintään kolmen vuoden rangaistuskynnystä täytäntöönpanevana jäsenvaltiona toimittaessa.

3.7.2. *Kaksoisrangaistavuuden tutkiminen (2 artiklan 4 kohta)*

Täytäntöönpaneva oikeusviranomainen voi tutkia kaksoisrangaistavuuden sellaisten rikosten osalta, jotka eivät kuulu 32 rikoksen luetteloon tai jotka kuuluvat tähän luetteloon mutta joiden osalta kolmen vuoden rangaistuskynnys ei täyty.[63] Näin ollen luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta (2 artiklan 4 kohta).[64] Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet puitepäätöksen 2 artiklan 4 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muutamassa jäsenvaltiossa ei voitu kuitenkaan määrittää tähän liittyviä säännöksiä, jotka koskevat kaksoisrangaistavuuden puutetta kieltäytymisperusteena (ks. 3.8.2 kohta).

Suurin osa jäsenvaltioista ei ole saattanut nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään vaatimusta, jonka mukaan kaksoisrangaistavuuden tutkinta on suoritettava täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan vastaavista rikoksista ”niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta”.

Lisäksi pieni joukko jäsenvaltioita on määrännyt lisäehtoja (esimerkiksi edellyttämällä, että kaksoisrangaistavuuden tutkinnan kohteena olevasta rikoksesta on voitava seurata 12

---

[61] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 3.5.2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, ECLI:EU:C:2007:261, 48–60 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 3.3.2020, X, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, 36–39 kohta.

[62] Näitä ovat mm. seuraavat: **talousrikokset**: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/62/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, euron ja muiden valuuttojen suojaamisesta rahanväärennykseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta, EUVL L 151, 21.5.2014, s. 1; **terrorismi**: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta, EUVL L 88, 31.3.2017, s. 6; **kyberrikollisuus**: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/40/EU, annettu 12 päivänä elokuuta 2013, tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä ja neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS korvaamisesta, EUVL L 218, 14.8.2013, s. 8, ja **ihmiskauppa**: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2002/629/YOS korvaamisesta, EUVL L 101, 15.4.2011, s. 1.

[63] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 3.3.2020, X, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, 42 kohta.

[64] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.1.2017, Grundza, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4, 35, 38 ja 49 kohta.

kuukauden vankeus sekä pidätysmääräyksen antavassa että sen täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa[65]; edellyttämällä luokittelemista rikkomukseksi tai rikokseksi täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännössä; sulkemalla pois raskauttavat asianhaarat harkittaessa vähintään 12 kuukauden rangaistuskynnystä; tai määräämällä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon liittyvän vaatimuksen, jonka mukaan seuraamuksesta on oltava jäljellä vielä neljä kuukautta).

3.8. Täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteet (3, 4 ja 4 a artikla)

Puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdassa vahvistettua yleistä velvollisuutta panna eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön rajoittavat pakolliset ja valinnaiset eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteet (puitepäätöksen 3, 4 ja 4 a artikla). Nämä perusteet on lueteltu tyhjentävästi.[66] Harkinnanvaraisten kieltäytymisperusteiden osalta täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi vedota ainoastaan kansallisen lainsäädäntönsä mukaisiin kieltäytymisperusteisiin.[67] Lisäksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen on tarkoitus olla poikkeus, jota on tulkittava tiukasti.[68]

Arviointi viittaa kuitenkin siihen, että yli puolet jäsenvaltioista on säätänyt lisäperusteita täytäntöönpanosta kieltäytymistä varten (esimerkiksi perusoikeuksien (ks. 3.3.2 kohta), poliittisten rikosten, oikeasuhteisuusperiaatteen, täytäntöönpanojäsenvaltioiden lisäkynnysten (ks. 3.7.2 kohta), oikeudenkäyntivalmiutta koskevan vaatimuksen (ks. 3.3.1 kohta) tai syyllisyyden myöntämisen perusteella, jos etsitty henkilö ei anna suostumustaan, tai turvallisuuden, yleisen järjestyksen tai täytäntöönpanojäsenvaltion muiden olennaisten etujen vaarantumisen perusteella).

Lisäksi jotkin jäsenvaltiot ovat säätäneet omia kansalaisiaan koskevia lisävaatimuksia ja -rajoituksia (esimerkiksi kaksoisrangaistavuuden tutkiminen niiden omia kansalaisia koskevissa tapauksissa).

3.8.1. *Ehdottomat kieltäytymisperusteet*

Jos yksi tai useampi kolmesta ehdottomasta kieltäytymisperusteesta täyttyy, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on kieltäydyttävä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta (3 artikla).

- **Yleinen armahdus (3 artiklan 1 kohta)**

Täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä, jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa. Lisäksi vaaditaan, että täytäntöönpanovaltiolla oli toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan. Lähes kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet 3 artiklan 1 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yhden jäsenvaltion osalta asiaa koskevia säännöksiä ei voitu määrittää. Pieni joukko jäsenvaltioita on viitannut ”yleisen armahduksen” sijasta ”armahdukseen” tai näihin molempiin.

[65] Ks. unionin tuomioistuimen määräys 25.9.2015, A, C-463/15, ECLI:EU:C:2015:634.
[66] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, 57 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198, 80 kohta.
[67] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, 21 kohta.
[68] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, 19 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628, 50 kohta.

- ***Ne bis in idem* -periaate (3 artiklan 2 kohta)**

Täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä, jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen saa tiedon, jonka mukaan etsitty henkilö on saanut jossain jäsenvaltiossa lopullisen tuomion[69] samasta teosta (*idem*-vaatimus[70] itsenäisenä unionin oikeuden käsitteenä[71]). Lisäksi vaaditaan, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan, tai että rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan (täytäntöönpanovaatimukset[72]).

Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet 3 artiklan 2 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muutamat jäsenvaltiot kuitenkin viittaavat ”samojen tekojen” sijasta ”samaan rikokseen”.[73] Useat jäsenvaltiot eivät ole saattaneet osaksi kansallista lainsäädäntöään kaikkia kolmea vaihtoehtoista perustetta täytäntöönpanovaatimusten osalta.

- **Rikosoikeudellisen vastuun vähimmäisikäraja ei täyty (3 artiklan 3 kohta)**

Täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä, jos etsittyä henkilöä ei voida täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan pitää ikänsä vuoksi rikosoikeudellisesti vastuullisena eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista.[74] Puitepäätöksen 3 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanon osalta ei ole havaittu ongelmia, vaikka rikosoikeudellisen vastuun vähimmäisikä voi vaihdella jäsenvaltioiden välillä.

3.8.2. *Harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet (4 ja 4 a artikla)*

Puitepäätöksen 4 ja 4 a artiklassa vahvistetaan kahdeksan harkinnanvaraista kieltäytymisperustetta. Jäsenvaltiot eivät ole velvollisia saattamaan valinnaisia kieltäytymisperusteita osaksi kansallista lainsäädäntöään.[75]

---

[69] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.2.2003, Gözütok ja Brügge, C-187/01, ECLI:EU:C:2003:87; unionin tuomioistuimen tuomio 10.3.2005, Miraglia, C-469/03, ECLI:EU:C:2005:156; unionin tuomioistuimen tuomio 28.9.2006, van Straaten, C-150/05, ECLI:EU:C:2006:614; unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2008, Turanský, C-491/07, ECLI:EU:C:2008:768; unionin tuomioistuimen tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683; unionin tuomioistuimen tuomio 5.6.2014, M, C-398/12, ECLI:EU:C:2014:1057; unionin tuomioistuimen tuomio 29.6.2016, Kossowski, C-486/14, ECLI:EU:C:2016:483, ja unionin tuomioistuimen tuomio 25.7.2018, AY, C-268/17, ECLI:EU:C:2018:602.

[70] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.3.2006, Van Esbroeck, C-436/04, ECLI:EU:C:2006:165; unionin tuomioistuimen tuomio 28.9.2006, van Straaten, C-150/05, ECLI:EU:C:2006:614; unionin tuomioistuimen tuomio 28.9.2006, Gasparini ym., C-467/04, ECLI:EU:C:2006:610; unionin tuomioistuimen tuomio 18.7.2007, Kretzinger, C-288/05, ECLI:EU:C:2007:441; unionin tuomioistuimen tuomio 18.7.2007, Kraaijenbrink, C-367/05, ECLI:EU:C:2007:444; ja unionin tuomioistuimen tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683.

[71] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683, 38 kohta.

[72]Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.2.2003, Gözütok ja Brügge, C-187/01, ECLI:EU:C:2003:87; unionin tuomioistuimen tuomio 18.7.2007, Kretzinger, C-288/05, ECLI:EU:C:2007:441; unionin tuomioistuimen tuomio 11.12.2008, Bourquain, C-297/07, ECLI:EU:C:2008:708, ja unionin tuomioistuimen tuomio 27.5. 2014, Spasic, C- 129/14 PPU, ECLI:EU:C:2018:586.

[73] Sama huomio koskee muita asiaankuuluvia artikloja, kuten puitepäätöksen 4 artiklan 2, 3 ja 5 kohtaa, joissa viitataan ”samoihin tekoihin”.

[74] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 23.1.2018, Piotrowski, C-367/16, ECLI:EU:C:2018:27.

[75] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, 59–61 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, 21 kohta.

Jotkin jäsenvaltiot ovat saattaneet vain tietyt 4 artiklan perusteet osaksi kansallista lainsäädäntöään. Lisäksi useat jäsenvaltiot ovat säätäneet kaikki osaksi kansallista lainsäädäntöä saatetut perusteet pakollisiksi antamatta täytäntöönpanosta vastaaville viranomaisilleen harkintavaltaa tässä asiassa. Vain pieni joukko jäsenvaltioita on säätänyt kaikki osaksi kansallista lainsäädäntöä saatetut perusteet valinnaisiksi. Lisäksi jotkin jäsenvaltiot ovat saattaneet tietyt 4 ja 4 a artiklan perusteet valinnaisiksi ja tietyt perusteet pakollisiksi.

- **Kaksoisrangaistavuuden puuttuminen (4 artiklan 1 kohta)**

Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos jossakin 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa (ks. 3.7.2 kohta) eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ei ole rikos täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan[76], lukuun ottamatta veroihin, maksuihin, tulleihin tai valuuttatoimiin liittyviä rikoksia (talousrikoksia). Lisäksi 4 artiklan 1 kohta koskee ainoastaan sellaisia rikoksia, jotka eivät kuulu niiden 32 rikoksen luetteloon, joiden osalta kaksoisrangaistavuuden tutkinnasta luovutaan, jos kolmen vuoden rangaistuskynnys täyttyy[77] (2 artiklan 2 kohta).

Asiaankuuluvaa säännöstä ei voitu määrittää muutamissa jäsenvaltioissa, vaikka ne ovat saattaneet 2 artiklan 4 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään (ks. 3.7.1 kohta). Jotkin jäsenvaltiot ovat saattaneet 4 artiklan 1 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena perusteena, ja useat jäsenvaltiot ovat saattaneet 4 artiklan 1 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään pakollisena kieltäytymisperusteena.

Suurin osa jäsenvaltioista on saattanut veroihin, maksuihin, tulleihin tai valuuttatoimiin liittyviä talousrikoksia koskevan poikkeuksen osaksi kansallista lainsäädäntöään. Jotkin jäsenvaltiot ovat kuitenkin saattaneet tämän poikkeuksen vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöään (esimerkiksi jättämällä pois viittauksen ”tulleihin ja valuuttatoimiin”). Pieni joukko jäsenvaltioita ei ole saattanut talousrikoksia koskevaa poikkeusta nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Lisäksi yhdessä jäsenvaltiossa talousrikoksiin sovelletaan nimenomaisesti vaatimusta veroihin ja tulleihin liittyvästä samankaltaisuudesta pidätysmääräyksen antavassa ja sen täytäntöönpanevassa jäsenvaltiossa, mukaan lukien vaatimus vähintään kolmen vuoden vapaudenmenetyksestä (pois lukien raskauttavat asianhaarat) täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

Pieni joukko jäsenvaltioita on säätänyt lisävaatimuksia (ks. 3.7.2 kohta).

- **Syytetoimet ovat vireillä täytäntöönpanojäsenvaltiossa (4 artiklan 2 kohta)**

Täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos sitä henkilöä vastaan, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, on nostettu syyte täytäntöönpanojäsenvaltiossa samasta teosta, joka on eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena.

Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet 4 artiklan 2 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Suurin osa on saattanut sen osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena kieltäytymisperusteena, lukuun ottamatta niitä, joissa se on pakollinen tai osittain pakollinen (esimerkiksi yksi jäsenvaltio suosii omia kansalaisiaan säätämällä, että täytäntöönpanosta kieltäytymisen peruste on maan omien kansalaisten osalta pakollinen ja muiden osalta valinnainen). Yksi jäsenvaltio on määrittänyt tämän perusteen

[76] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.1.2017, Grundza, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4, 38 ja 49 kohta.
[77] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 3.3.2020, X, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, 42 kohta.

soveltamisen ehdoksi sen, että rikosoikeudellinen menettely on selvästi helpompi suorittaa täytäntöönpanojäsenvaltiossa.

- **Syytetoimet samasta rikoksesta eivät ole mahdollisia täytäntöönpanojäsenvaltiossa (4 artiklan 3 kohta)**

Puitepäätöksen 4 artiklan 3 kohdan saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä edellyttää kolmen seuraavan tilanteen erottamista toisistaan: täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaiset ovat päättäneet, että ne joko eivät nosta syytettä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta tai luopuvat jo nostetusta syytteestä, tai etsittyä henkilöä vastaan on jossain jäsenvaltiossa annettu samasta teosta lopullinen päätös, joka estää syytteen nostamisen myöhemmin.

Vain yksi jäsenvaltio ei ole saattanut 4 artiklan 3 kohtaa osaksi kansallista lainsäädäntöään. Puolet jäsenvaltioista on saattanut sen osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena kieltäytymisperusteena. Muut jäsenvaltiot ovat saattaneet sen osaksi kansallista lainsäädäntöään pakollisena perusteena, lukuun ottamatta muutamia jäsenvaltioita, jotka ovat saattaneet osan kolmesta vaihtoehtoisesta perusteesta osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisina ja osan pakollisina perusteina. Lisäksi jotkin näistä jäsenvaltioista ovat saattaneet 4 artiklan 3 kohdan kolme perustetta vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöään.

- **Syyteoikeus on vanhentunut tai rangaistus rauennut (4 artiklan 4 kohta)**

Täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos syyteoikeus on vanhentunut tai tuomittu rangaistus on rauennut täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja teot kuuluvat tämän jäsenvaltion toimivaltaan sen oman rikoslainsäädännön nojalla.

Lähes kaikki jäsenvaltiot yhtä lukuun ottamatta ovat saattaneet 4 artiklan 4 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yksi jäsenvaltio on viitannut ajan kulumiseen. Useat jäsenvaltiot ovat säätäneet tämän kieltäytymisperusteen pakolliseksi.

- **Lopullinen tuomio annettu kolmannessa maassa – rajatylittävä *ne bis in idem* -periaate (4 artiklan 5 kohta)**

Täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen saa tiedon, että etsitylle henkilölle on annettu kolmannessa maassa samasta teosta lopullinen tuomio (*idem*-periaate), sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen maan lainsäädännön mukaan (täytäntöönpanovaatimukset).

Lähes kaikki jäsenvaltiot yhtä lukuun ottamatta ovat panneet 4 artiklan 5 kohdan täytäntöön. Yli puolet jäsenvaltioista on saattanut sen osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena kieltäytymisperusteena ja loput jäsenvaltioista pakollisena kieltäytymisperusteena. Jotkin jäsenvaltiot ovat kuitenkin saattaneet täytäntöönpanoa koskevat kolme vaihtoehtoista perustetta vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöään.

- **Täytäntöönpanojäsenvaltio sitoutuu panemaan tuomion täytäntöön (4 artiklan 6 kohta)**

Jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten ja etsitty henkilö oleskelee täytäntöönpanojäsenvaltiossa, on sen kansalainen tai asuu siellä vakinaisesti,

täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi harkita, voitaisiinko rangaistus panna täytäntöön kyseisessä jäsenvaltiossa sen sijaan, että henkilö luovutettaisiin pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.[78] Puitepäätöksen 4 artiklan 6 kohdan ilmaisut ”asua vakinaisesti” ja ”oleskella” on määriteltävä yhdenmukaisella tavalla, koska ne koskevat unionin oikeuden itsenäisiä käsitteitä.[79]

Pieni joukko jäsenvaltioita ei ole saattanut 4 artiklan 6 kohtaa osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muut jäsenvaltiot ovat saattaneet sen osaksi kansallista lainsäädäntöään eri tavoin, koska 4 artiklan 6 kohdan henkilöllisen soveltamisalan saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä vaihtelee melko paljon.

Vain osa jäsenvaltioista on saattanut 4 artiklan 6 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena kieltäytymisperusteena. Suurin osa jäsenvaltioista on säätänyt sen pakolliseksi[80] tai osittain pakolliseksi kieltäytymisperusteeksi, sillä osa niistä on tehnyt eron omien kansalaistensa ja muiden kuin omien kansalaistensa[81] (vakituisten asukkaiden) välille säätämällä kieltäytymisperusteen pakolliseksi omien kansalaistensa osalta ja valinnaiseksi vakituisten asukkaiden osalta tai jättämällä vakituiset asukkaat mainitsematta. Jotkin jäsenvaltiot ovat lisäksi määritelleet vielä tarkemmin asumiseen liittyvät edellytykset (esimerkiksi vakituinen asuminen[82], jonka kesto on 2 tai 5 vuotta, oleskelulupa[83]). Lisäksi yksi jäsenvaltio on saattanut 4 artiklan 6 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään siten, että sitä sovelletaan vain EU:n kansalaisiin, ja sulkenut näin ollen kolmansien maiden kansalaiset sen ulkopuolelle. Toisaalta yksi jäsenvaltio viittaa nimenomaisesti turvapaikan saaneisiin henkilöihin. Vain pieni joukko jäsenvaltioita on saattanut 4 artiklan 6 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään siten, että se kattaa myös maassa oleskelevat henkilöt.

- **Ekstraterritoriaalisuus (rikokset on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella) (4 artiklan 7 kohta)**

Täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, kun eurooppalainen pidätysmääräys koskee rikoksia, jotka:

a) on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan kokonaan tai osittain täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueella tai sen alueeseen rinnastettavassa paikassa;

tai

b) on tehty pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, eikä täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole mahdollista nostaa

[78] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, 21–24 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 13.12.2018, Sut, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016, 34–38 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 24.6.2019, Popławski II, C- 573/17, *ECLI:EU:C:2019:530*.
Ks. Neuvoston puitepäätös 2008/909/YOS, tehty 27 päivänä marraskuuta 2008, vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa, EUVL L 327, 5.12.2008, s. 27; Käsikirja tuomittujen siirtämisestä ja vapausrangaistuksista Euroopan unionissa, EUVL C 403, 29.11.2019, s. 2: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC1129(01)&from=FI, s. 34.

[79] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.7.2008, Kozłowski, C-66/08, ECLI:EU:C:2008:437, 46 ja 54 kohta.

[80] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.6.2017, Popławski, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, 21 kohta.

[81] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 5.9.2012, Lopes da Silva Jorge, C-42/11, ECLI:EU:C:2012:517, 52 ja 59 kohta.

[82] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, 74 kohta.

[83] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, 53 kohta.

syytettä samoista rikoksista, jos ne on tehty täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion alueen ulkopuolella.

Jotkin jäsenvaltiot ovat saattaneet vain toisen näistä kahdesta perusteesta osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Muutama jäsenvaltio ei ole saattanut a kohdan mukaista perustetta osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yli puolet jäsenvaltioista on saattanut a kohdan mukaisen perusteen osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena kieltäytymisperusteena. Lisäksi osa näistä jäsenvaltioista ei ole saattanut ilmaisua ”kokonaan tai osittain” ja/tai ”sen alueeseen rinnastettavassa paikassa” nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Pieni joukko jäsenvaltioita ei ole saattanut b kohdan mukaista perustetta osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yli puolet jäsenvaltioista on saattanut tämän säännöksen osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisena kieltäytymisperusteena.

- **Poissaolotuomiot (4 a artikla)**

Puitepäätöksen 4 a artiklassa vahvistetaan valinnainen kieltäytymisperuste sellaisia tilanteita varten, joissa täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen vastaanottama eurooppalainen pidätysmääräys koskee sellaisen vapausrangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa, joka on annettu pidätysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa vastaajan ollessa poissa oikeudenkäynnistä[84] (poissaolotuomio). Tähän vaihtoehtoon liittyy kuitenkin neljä poikkeusta, joissa täytäntöönpaneva oikeusviranomainen ei voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön poissaolotuomion perusteella.[85]

Puolet jäsenvaltioista on saattanut 4 a artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään pakollisena ja puolet valinnaisena kieltäytymisperusteena. Näiden neljän poikkeuksen osalta täytäntöönpanosäännöksiä ei voitu määrittää useassa jäsenvaltiossa. Joissakin jäsenvaltioissa, jotka olivat saattaneet neljä poikkeusta osaksi kansallista lainsäädäntöään, poikkeuksissa määriteltyjä menettelyllisiä vähimmäisvaatimuksia ei ollut saatettu nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Niihin kuuluvat unionin oikeuden itsenäiset käsitteet, jotka koskevat erityisesti ”haasteen saamista henkilökohtaisesti tiedoksi”, ”virallisen tiedon saamista tosiasiallisesti muilla keinoin” tai ”tietoisuutta oikeudenkäynnin ajankohdasta”.[86]

3.9. Täytäntöönpanojäsenvaltion vaatimat takuut (5 artikla)

Puitepäätöksen 5 artiklan mukaan sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen panee täytäntöön eurooppalaisen pidätysmääräyksen, voidaan asettaa täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännössä tiettyjä ehtoja, jotka on esitetty tyhjentävästi 5 artiklassa.[87] Kyseiset ehdot voivat liittyä elinkautisen

[84] Ks. unionin tuomioistuimen tuomiot 10.8.2017, Zdziaszek, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629 ja Tupikas, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628, ja unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2017, Ardic, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026.

[85] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, 51 ja 52 kohta.

[86] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 24.5.2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:346, 32 kohta.

[87] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, 38 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 5.4.2016, Aranyosi and Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU,

vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tarkistamiseen tai tuomitun palauttamiseen[88] täytäntöönpanojäsenvaltioon suorittamaan rangaistusta, jos hän on täytäntöönpanojäsenvaltion kansalainen tai asukas.

Yli puolet jäsenvaltioista on saattanut osaksi kansallista lainsäädäntöään vaihtoehdon, jonka mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon ehdoksi voidaan asettaa elinkautisen vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen uudelleenarviointi. Lisäksi suuri enemmistö jäsenvaltioista on saattanut osaksi kansallista lainsäädäntöään mahdollisuuden asettaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon ehdoksi, että kansalaiset ja asukkaat palautetaan kuulemisensa jälkeen täytäntöönpanojäsenvaltioon suorittamaan pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa määrätty vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide. Tämä on saatettu vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöä joissakin jäsenvaltioissa, sillä ne eivät ole määritelleet selvästi, että henkilö on palautettava kuulemisensa jälkeen. Lisäksi osa jäsenvaltioista soveltaa omiin kansalaisiinsa etuuskohtelua.

3.10. Etsityn henkilön menettelylliset oikeudet (11 artikla, 13 artiklan 2 kohta, 14 artikla ja 23 artiklan 5 kohta)

Puitepäätöksessä taataan etsitylle henkilölle useita menettelyllisiä oikeuksia. Puitepäätöksen 11 artiklan nojalla hänellä on oikeus saada tieto eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja sen sisällöstä sekä tieto mahdollisuudesta antaa suostumuksensa luovuttamiseen, ja hänellä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa ja tulkkia. Nämä oikeudet on toteutettava täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Puitepäätöksessä säädettyjä oikeuksia on lisäksi täydennetty ja vahvistettu menettelyllisiä vähimmäisoikeuksia koskevilla direktiiveillä.[89]

Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet 11 artiklan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muutamassa jäsenvaltiossa nämä vaatimukset on kuitenkin saatettu vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöä, tai kaikkia asiaankuuluvia tekijöitä ei voitu määrittää (ei ole esimerkiksi säädetty nimenomaisia säännöksiä, joissa edellytettäisiin, että etsitylle henkilölle tiedotetaan mahdollisuudesta antaa suostumus luovuttamiseen, tai etsitylle henkilölle tiedotetaan vasta siinä vaiheessa, kun hän saapuu säilöönottolaitokseen).

Lisäksi puitepäätöksen eri määräyksissä taataan etsitylle henkilölle useita menettelyllisiä vähimmäisoikeuksia, muun muassa seuraavasti:

- Puitepäätöksen 13 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että suostumus ja luopuminen (27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun) erityissääntöön vetoamisesta hankitaan tavalla, josta ilmenee asianomaisen antaneen ne vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena tästä aiheutuvista seurauksista täytäntöönpanoviranomaisen edessä. Tätä varten etsityllä henkilöllä on oltava oikeus käyttää oikeudellista avustajaa. Kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet 13 artiklan 2 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään. Vapaaehtoisuutta ja täyttä tietoisuutta seurauksista ei voitu

ECLI:EU:C:2016:198, 80 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 16.7.2015, Lanigan, C-237/15, ECLI:EU:C:2015:474, 36 kohta.

[88] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.3.2020, SF, C-314/18, ECLI:EU:C:2020:191.

[89] Ks. kohta 1.1 s. 1 ja unionin tuomioistuimen tuomio 12.12.2019, XD, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, 55 kohta.

kuitenkaan määrittää joidenkin jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä. Vastaavia ongelmia havaittiin joissakin jäsenvaltioissa erityissääntöön vetoamisesta luopumisessa pidätysmääräyksen antavassa jäsenvaltiossa luovuttamisen jälkeen (27 artiklan 3 kohdan f alakohta).

- Puitepäätöksen 14 artiklassa määrätään, että jos pidätetty henkilö ei suostu luovuttamiseen, hänellä on oikeus tulla kuulluksi täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen toimesta täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan.[90] Lähes kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet 14 artiklan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään.

- Puitepäätöksen 23 artiklan 5 kohdassa määrätään, että etsitty henkilö on päästettävä vapaaksi määräaikojen päättyessä.[91] Suurin osa jäsenvaltioista on saattanut 23 artiklan 5 kohdan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yksi jäsenvaltio on kuitenkin sisällyttänyt täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaisille nimenomaisen mahdollisuuden pidentää yksipuolisesti etsityn henkilön säilössä pitämistä 10 päivää ennen uuden päivämäärän ja ajan sopimista pidätysmääräyksen antavan viranomaisen kanssa (ks. 3.14 kohta). Muutamassa jäsenvaltiossa ei voitu määrittää asiaa koskevia säännöksiä.

3.11. Erioikeudet ja vapaudet (20 artikla)

Puitepäätöksen 20 artikla koskee etsityn henkilön erioikeuksia ja vapauksia. Alle puolet jäsenvaltioista on saattanut tämän määräyksen täysimääräisesti ja asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muissa jäsenvaltioissa on pantu merkille vain osittainen täytäntöönpano (esimerkiksi etuoikeuksia ei ole määritelty nimenomaisesti) tai ei ole voitu määrittää asiaankuuluvia säännöksiä (esimerkiksi etuoikeuksista ja vapauksista luopumista koskevaan pyyntöön liittyvää menettelyä).

3.12. Suostumus luovuttamiseen, erityissääntö ja siitä luopuminen (13 ja 27 artikla)

Yleensä luovutettua henkilöä ei saa syyttää tai tuomita eikä hänen vapauttaan muuten riistää sellaisen rikoksen vuoksi, joka on tehty ennen luovuttamista ja joka ei ole luovuttamisen perusteena. Tämä erityissääntö vahvistetaan eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 27 artiklassa.[92]

Puitepäätöksen nojalla jäsenvaltiot voivat ilmoittaa, että ne suhteissa muihin saman ilmoituksen antaneisiin jäsenvaltioihin luopuvat vetoamasta erityissääntöön, mikäli täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei jossain erityistapauksessa päätä luovuttamisesta tekemässään päätöksessä toisin. Komission saatavilla olevien tietojen mukaan tällaisen ilmoituksen on antanut vain kolme jäsenvaltiota.

[90] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.1.2013, Radu C-396/11, ECLI:EU:C:2013:39, 41 ja 42 kohta.
[91] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 25.1.2017, Vilkas, C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39, 70–73 kohta.
[92] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 1.12.2008, Leymann ja Pustovarov, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669 ja unionin tuomioistuimen tuomio 6.12.2018, IK, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991, 59–61 kohta.

Lisäksi 27 artiklan 3 kohdassa määrätään useita erityissääntöä koskevia poikkeuksia, joista yksi on etsityn henkilön luopuminen erityissääntöön vetoamisesta 13 artiklan mukaisesti.

Etsitty henkilö voi antaa suostumuksensa luovuttamiseen 13 artiklan nojalla. Jos pidätetty ilmoittaa suostuvansa luovuttamiseen, suostumus ja tarvittaessa nimenomainen luopuminen erityissääntöön vetoamisesta annetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle täytäntöönpanojäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Suurin osa jäsenvaltioista on saattanut 13 artiklan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Muutamassa jäsenvaltiossa etsitty henkilö menettää kuitenkin automaattisesti erityissäännön antaman suojan tilanteissa, joissa hän on suostunut luovuttamiseensa. Näin ollen etsityllä henkilöllä ei ole enää sananvaltaa erityissäännön antamasta suojelusta luopumisessa. Joissakin jäsenvaltioissa täytäntöönpanosäännöksiä ei voitu määrittää, tai saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on tehty vain osittain, sillä ne eivät ole nimenomaisesti säätäneet luopumisesta erityissääntöön vetoamisesta.

Muutama jäsenvaltio on ottanut käyttöön mahdollisuuden, että henkilö voi peruuttaa sekä suostumuksensa että luopumisensa. Pieni joukko jäsenvaltioita on ottanut käyttöön ainoastaan suostumuksen peruuttamista koskevan mahdollisuuden. Suurimmassa osassa jäsenvaltioita suostumusta luovuttamiseen ja luopumista erityissääntöön vetoamisesta ei voi peruuttaa.

Joissakin jäsenvaltioissa on mahdollista tässä yhteydessä valittaa etsityn henkilön luovuttamispäätöksestä, vaikka henkilö antaisi suostumuksensa luovuttamiseen.

3.13. Päätöksen määräajat ja menettelyt (15 artiklan 1 kohta ja 17 artikla)

Luovuttamispäätös on tehtävä periaatteessa puitepäätöksessä (15 artiklan 1 kohta) määriteltyjen tiukkojen määräaikojen[93] puitteissa. Näistä määräajoista riippumatta eurooppalaiset pidätysmääräykset on käsiteltävä ja pantava täytäntöön kiireellisesti (17 artiklan 1 kohta). Kaikki jäsenvaltiot eivät ole kuitenkaan saattaneet tätä vaatimusta nimenomaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Jos etsitty henkilö **suostuu luovuttamiseen**, lopullinen päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta olisi tehtävä 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta (17 artiklan 2 kohta). Jäsenvaltioiden enemmistö on saattanut tämän määräyksen asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Kahden jäsenvaltion osalta asiaa koskevia säännöksiä ei kuitenkaan voitu määrittää.

Jos etsitty henkilö **ei suostu luovuttamiseen**, lopullinen päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta olisi tehtävä 60 päivän kuluessa henkilön kiinni ottamisesta (17 artiklan 3 kohta). Suuri enemmistö jäsenvaltioista on saattanut tämän määräyksen asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yksi jäsenvaltio ei ole saattanut 60 päivän määräaikaa osaksi kansallista lainsäädäntöään. Lisäksi muutama jäsenvaltio on säätänyt vaihtoehtoisesti, että 60 päivän määräaika alkaa joko pidätyspäivänä tai ensimmäisenä kuulustelupäivänä.

Muutama jäsenvaltio on saattanut 10 ja/tai 60 päivän määräajat osaksi kansallista lainsäädäntöään valinnaisina.

[93] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 30.5.2013, Jeremy F, C-168/13, ECLI:EU:C:2013:358, 62 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 16.7.2015, Lanigan, C-237/15, ECLI:EU:C:2015:474, 32 ja 33 kohta.

Jos eurooppalaista pidätysmääräystä ei jossakin erityistapauksessa voida poikkeuksellisesti panna täytäntöön sovellettavissa määräajoissa, määräaikoja voidaan jatkaa 30 päivällä. Tällöin täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on välittömästi ilmoitettava määräajan jatkamisesta ja viivästyksen syystä pidätysmääräyksen antaneelle oikeusviranomaiselle (17 artiklan 4 kohta).

Alle puolet jäsenvaltioista on saattanut tämän määräyksen kaikilta osin osaksi kansallista lainsäädäntöään. Suurin osa jäsenvaltioista on saattanut määräyksen vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöään (esimerkiksi ilmoituksen tekemisestä välittömästi ei ole säädetty nimenomaisesti; viivästymisen syiden ilmoittamista ei vaadita; lainsäädännössä viitataan ainoastaan 17 artiklan 3 kohdan mukaiseen määräaikaan, kun taas 17 artiklan 2 kohdan 10 päivän määräaikaa ei ole huomioitu). Muutamassa jäsenvaltiossa asiaa koskevia säännöksiä ei voitu määrittää.

Lisäksi puitepäätöksessä määriteltyjen määräaikojen noudattamiseen joissakin jäsenvaltioissa liittyvät ongelmat vaikuttavat johtuvan myös pitkistä valitusmenettelyistä.[94] Valitusmenettelyjen pituutta koskevia asiaankuuluvia säännöksiä ei voitu määrittää kaikkien jäsenvaltioiden osalta. Jotkin jäsenvaltiot ovat kuitenkin säätäneet tiukkoja määräaikoja valitusmenettelyille.

Siihen saakka, kunnes täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen tekee eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevan lopullisen päätöksen, sen on varmistettava, että henkilön tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset täyttyvät (17 artiklan 5 kohta).[95] Huomattava joukko jäsenvaltioita on saattanut 17 artiklan 5 kohdan asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään. Yksi jäsenvaltio on kuitenkin säätänyt yleisen ja ehdottoman velvollisuuden vapauttaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla pidätetty etsitty henkilö heti, kun kyseisen henkilön pidätyksestä on kulunut 90 päivää.[96]

Puitepäätöksen 17 artiklan 7 kohdassa määrätään, että jos jäsenvaltio ei poikkeuksellisissa olosuhteissa pysty noudattamaan määräaikoja, sen on ilmoitettava siitä ja viivästyksen syistä Eurojust-yksikölle[97]. Jäsenvaltion, joka on toistuvasti kärsinyt jonkin toisen jäsenvaltion viivästyksestä pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa, on lisäksi ilmoitettava siitä neuvostolle tämän puitepäätöksen täytäntöönpanon arvioimiseksi. Tämä kohta on saatettu kaikilta osin ja asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä yli puolessa jäsenvaltioita. Muissa jäsenvaltioissa 17 artiklan 7 kohta on saatettu vain osittain osaksi kansallista lainsäädäntöä (esim. viittaamalla ainoastaan 60 päivän määräaikaan tai määräämättä velvollisuutta ilmoittaa Eurojust-yksikölle).

3.14. Määräaika henkilön luovuttamiselle (23 artiklan 1–4 kohta)

Määräaika etsityn henkilön luovuttamiselle alkaa kulua heti kun lopullinen päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on tehty. Viranomaisten olisi sovittava henkilön luovuttamisesta ja järjestettävä se mahdollisimman pian (23 artiklan 1 kohta). Luovutuksen on tapahduttava joka tapauksessa viimeistään 10 päivän kuluttua

[94] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 30.5.2013, Jeremy F, C-168/13, ECLI:EU:C:2013:358.
[95] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 16.7.2015, Lanigan, C-237/15, ECLI:EU:C:2015:474, 58–61 kohta.
[96] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 12.2.2019, TC, C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2019:10.8.
[97] Ilmoitusaste on käytännössä melko pieni.
Ks. tilastotietoja eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä:
https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-fi.do.

siitä kun lopullinen päätös eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on tehty (23 artiklan 2 kohta). Puitepäätöksen 23 artiklan 3 ja 4 kohdassa käsitellään määräaikojen pidentämistä tapauksissa, joissa etsityn henkilön luovutus ei onnistu 10 päivän määräajassa jossakin jäsenvaltiossa ilmenevän ylivoimaisen esteen vuoksi[98] tai joissa on kyse vakavista humanitaarisista syistä.

Luovuttamisen määräaika on saatettu pääpiirteissään asianmukaisella tavalla osaksi kansallista lainsäädäntöä vain joissakin jäsenvaltioissa. Suurimmassa osassa jäsenvaltioita 23 artiklan 1–4 kohdan pääkohtia ei ole saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä (esim. kiireellisyys, pakolliset määräajat ja niiden laskeminen; viittaaminen vain pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion olosuhteisiin; liian kapea tai lavea ”vakavien humanitaaristen syiden” määritelmä”).

4. PÄÄTELMÄT

Komissio panee merkille jäsenvaltioiden tähän mennessä toteuttamat toimet, mutta puitepäätöksen täytäntöönpano ei ole kuitenkaan vielä tyydyttävällä tasolla joissakin jäsenvaltioissa. Tässä arvioinnissa sekä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat tilastotiedot että vertaileva analyysi aiempien kertomusten kanssa osoittavat, että tietyt jäsenvaltiot eivät ole toteuttaneet joitakin aiempia komission antamia ja neljännestä keskinäisestä arviointikierroksesta peräisin olevia suosituksia. Lisäksi vaikuttaa siltä, että jotkin jäsenvaltiot eivät ole vielä panneet täytäntöön tiettyjä unionin tuomioistuimen tuomioita.

Puitepäätöksen epätäydellinen ja/tai epäasianmukainen täytäntöönpano haittaa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista rikosoikeudellisissa asioissa. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklassa vahvistettua tavoitetta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen luomisesta kaikille unionin kansalaisille ei voida saavuttaa, jos jäsenvaltiot eivät pane asianmukaisesti täytäntöön välineitä, jotka ne ovat yhdessä hyväksyneet.

Komissio jatkaa sen arvioimista, miten yksittäiset jäsenvaltiot noudattavat tätä puitepäätöstä. Jos puutteita ei korjata, komissio ryhtyy asianmukaisiin toimiin varmistaakseen puitepäätöksen noudattamisen koko EU:ssa. Se on myös tarvittaessa valmis aloittamaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

[98] Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 25.1.2017, Vilkas, C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39.